

Jak se staví májky

Pokud se člověk chce stát účastníkem tradiční folklórní slavnosti, může se vypravit třeba do některého ze skanzenů. Májky se budou stavět ve skanzenech v Rožnově pod Radhoštěm, ve Strážnici na Hodonínsku, v muzeu lidové architektury v Zubnicích na Ústecku, na statku v zooparku v Chomutově. A především v bezpočtu vesnic na jihu Moravy a Čech, kde se obyčej udržuje do dnešních dnů v nezměněné podobě.

Všude tam mládenci přivezou z lesa nejvyšší a nejkrásnější strom, který pečlivě vyberou. Nejprve jej zbaví kůry. Vrcholek stromu, který se v tu chvíli už vlastně promění v májku případně máju (to podle kraje, v kterém se rituál odehrává), děvčata ozdobí věnci, šátky, květinami, pentlemi a fáborky.

K práci jim zpravidla vyhrává místní kutálka, popíjí se víno, slivovice či pivo. Eventuálně vše dohromady. O to dramatictější pak bývá samotné stavění máje. Osmnáctiletým mládencům, kteří mají za povinnost májku opatřit, musí asistovat starší muži. Přesto se dlouhatánský strom podaří postavit až na několikátý pokus. Jakmile májka stojí a je řádně ukotvena, za hlasitého výskotu se kolem stromu strhne ta pravá lidová veselice.

Má mě rád, nemá mě rád

Postavením májky to ale zdaleka nekončí. Co region, to široká paleta zvyklostí. Na

Haně stavěli mládenci také malou májku pod okny dívek na vdávání, aby tak dali nájevo celé vesnici, která je jejich vyvolená. Velkou hanbou pro děvče bylo, když se pod jeho okénkem neobjevila májka ani jedna. To pak všichni věděli, že o dívku žádný chlapec nestojí a zůstane na ocet.

Opentlené májky, většinou břízky, stály u domů celý měsíc. Stalo-li se, že někdo máju podřezal ještě před slavnostním kácením, říkalo se, že se dívka do roka vdá.

Jinde se nestavěly malé májky, ale nad ránem prvního květnového dne mladíci vysypávali takzvané chodníčky lásky. Zamílovaný chlapec cestičku vedl od svého domu k domovu své vyvolené. Stačilo pak už jen stopovat, odkud kam chodníky vedou.

Zvyk malých májek a cestiček sice mládenci praktikují už málokde, další z májových tradic se ovšem dodržuje takřka beze zbytku. Od nepaměti se totiž traduje, že dívka, kterou na prvního máje nikdo nepolíbí, do roka uschne. Líbat se má pod rozkvetlým stromem, nejlépe jabloní. Kolik děvčat skutečně uschlo, žádné vědecké studie nezaznamenaly, přesto zrovna tenhle zvyk přežívá s neochabující silou.

Kromě májů stavěných v květnu jsou ve vesnicích nejrůznější stavěny i máje hodové. Na jejich vrcholku se ovšem netřepotají strakaté fábory, ale cinkají tam láhve s vínem a kořalkou, klobásky či jitrnice. O odpolední hodové zábavě pak mládenci soutěží, kdo vyleze až

FOTO: ČTK

Původ zvyku pálení čai

do vrcholu máje a některou věc utrhne. Takový silák si vyslouží všeobecnou vážnost, protože mnohé pokusy končí ostudou. Není jen tak vyšplhat po třicetimetrovém hladkém kmenu. Pokud mládenec bez kořisti sjede dolů, posměch přihlížejících jej nemine.

Draze vykoupené krádeže

Nejen tance, pitky a nadbíhání děvčatům čeká mládence při májových veselících. Jejich úkol je náročnější a někdy při něm jde dokonce i o zdraví. Na májku si totiž zpravidla dělají zálusk přespólní. Podaří-li se jim zdobenou špici uloupit, znamená to pro místní převelikou ostudu, která se s nimi táhne až do příštího května. Pro lupiče pak májka znamená cennou trofej, kterou mohou draze prodat zpátky. Platí se vínem, slivovicí, penězi.

Proto se na návsi musí držet stráž. A to každý den až do konce měsíce. Dnes sice chasa mnohde už zkouší modernější metody. Třeba do dvou tří metrů májku pobijí ocelovými pláty, aby lupiči nemohli na strom tak lehce vyšplhat anebo jej rovnou porazit.

Ani to však stoprocentně nezabírá. Třeba ve Vsetíně před pár lety májku uřezali hasiči. Přímo před radnicí a pod okny městské policie. Ocel neocel. Nepomohly ani kamery bezpečnostního systému. Strážníci tehdy museli ztracenou májku vykoupit. Jak jinak, lahvi pravé valašské slivovice.

Ozdobenou májku se většinou podaří postavit až na několikátý pokus.